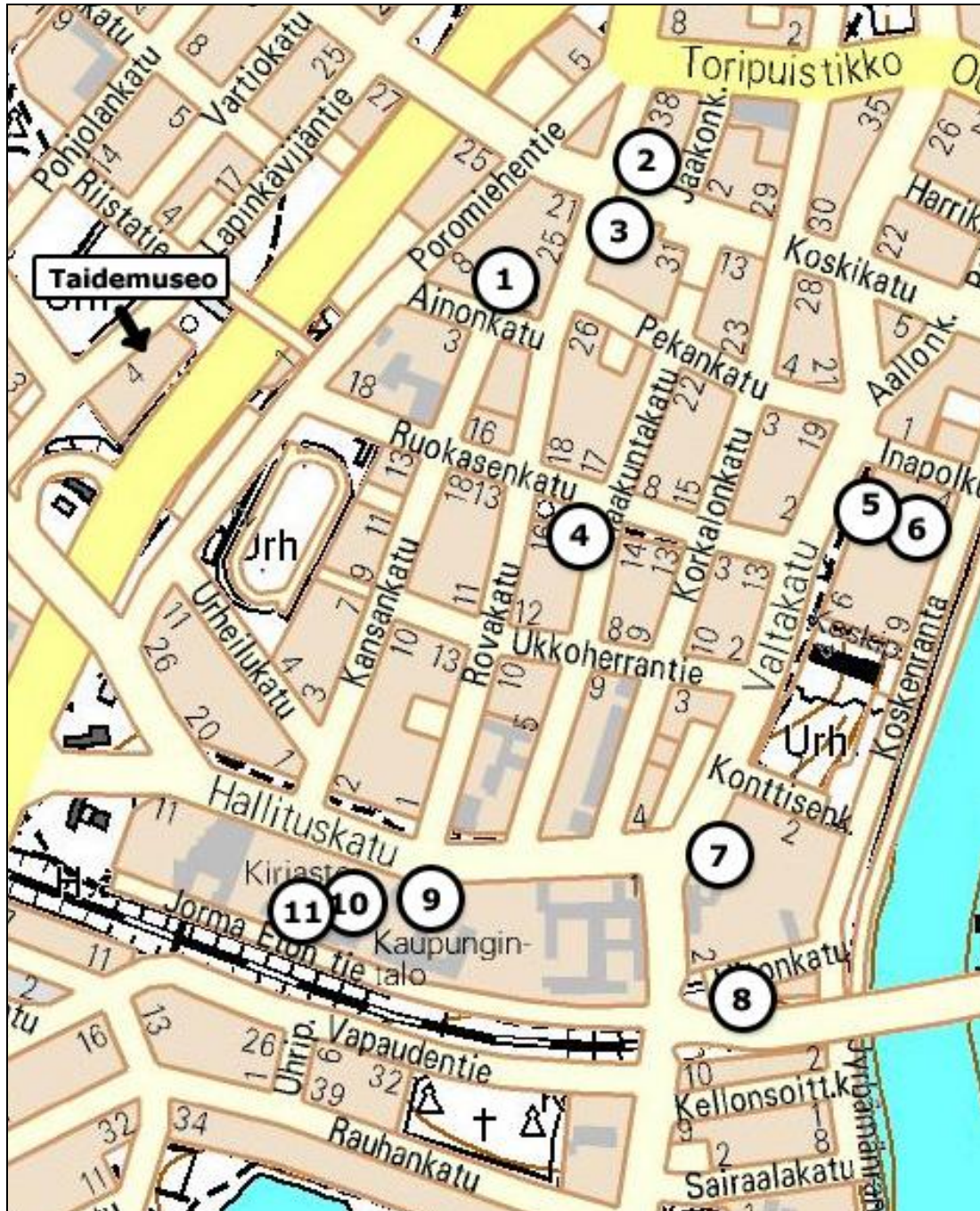

Julkisia taideteoksia Rovaniemen keskustassa

1. Laila Pullinen, Primavera, 1964, Ainonkulman asuintalon sisäpiha

Primavera on Laila Pullisen ensimmäinen julkinen veistos ja se on hankittu pian hänen läpilyönti- näyttelynsä jälkeen, joka oli vuonna 1963 Helsingissä.

Pullisen teoksella on italiankielinen nimi Primavera, joka on suomeksi kevät. Nimi viittaa veistoksen lähtökohdan olleen italialaisen renessanssimaalari Botticellin maalauksen Primavera vuodelta 1478. Botticellin maalauksessa on kolmen sulottaren piirissä tanssiva ryhmä. Pullisen veistoksessa taas on vain kaksi tanssijatarta, joiden puvut hulmuavat. Naishahmot on voimakkaasti abstrahoitu: päät on jätetty kokonaan pois ja tanssintuntu perustuu pitkälle juuri hulmuaaviin vaatteisiin. Molemmilla tanssijattarella on yksi täysin realistinen jalka varpaineen. Teos edustaa 1960-luvulla Suomeen tullutta informalistista suuntausta, jossa materiaalituntu oli erittäin tärkeässä osassa. Laila Pullinen on käyttänyt pronssin mahdollisuuksia erinomaisesti hyväkseen. Pronssiin on saatu valettua hulmuavan ohuen kankaan tuntu hienosti. Sileä ja karkean rosoinen pinta vaihtelevat teosta elävöittävästi. Pullinen kuului Maaliskuulaiset-ryhmään joka edusti informalismia Suomessa. He halusivat olla ajan hengessä mukana ja kansainvälistyä. Pullinen onkin saanut vaikutteita mm. italialaisesta modernista kuvanveistosta.

Veistoksen on hankkinut asuntoyhtiö Ainonkulman rakentaja Auno Kerola suoraan taiteilijalta. Kerola möi veistoksen myöhemmin aunto- yhtiölle.

2. Alvar aalto, Aurora Borealis, 1962, Koskikatu 18-20

Alvar Aallon AURORA BOREALIS -veistos valmistui vuonna 1962. Veistos tehtiin varta vasten Alvar Aallon suunnittelemaan Aarne Ahon asuin ja liiketaloon, Koskikatu 18-20:een.

Teos on kaksiosainen; suurempi osa esittää revontulia, mihin teoksen nimikin viittaa, pienemmässä alempana olevassa osassa voi nähdä lohien hyppäävän tyrsykystä. Teos on pronssia. Aalto muotoili veistoksen itse plastoliinista ja se valettiin ilmeisesti kuvanveistäjä Heikki Häiväojan valvonnassa. Teoksen maanläheinen rosoisuus, joka oli tyypillistä 1960-luvun informalistiselle suuntaukselle jää lähes katseen tavoittamattomiin veistoksen korkean sijainnin vuoksi.

Aallolle oli tyypillistä, että hän itse teki rakennustensa monumentaaliset taideteokset. Aalto ei halunnut irrottaa taideteoksiaan arkkitehtuuristaan. Ne ovat sidottuja ympäristöönsä, jota varten ne on tehty. Teokseen liittyvässä laatassa on teksti: 1962 RAKENNUTTI KAUPPANEUVOS AARNE AHO, ALVAR AALTO.

3. Kari Huhtamo, Teräskonstruktio, 1986, Rovakatu 32

TERÄSKONSTRUKTIO vuodelta 1986 edustaa Huhtamon pienempää putki-veistos tuotantoa. Teoksessaan Huhtamo on jäsennellyt tilaa kevyinä viiltoina avaruuteen. Teoksen lähtökohtana ovat ohuet teräksiset linjat. Teräspankki piirtää muodon ja sulkee sisäänsä kappaleen avaruutta. Veistoksen olemus muistuttaa paperille piirrettyjen viivojen luomaa abstraktisuutta ja aineettomuutta.

Fyysisen painontuntu on teoksessa niin vähäinen, ettei se kykene synnyttämään liikevaikutelmaa, vaan teos pysyy paikallaan. Pysyvää tilavaikutelmaa tukee myös veistoksen sisällä oleva pallo, joka ei liity ääri viivojen kaariin eikä siten saa aikaan liikettä, kuten tapahtuu Lapin jällenrakennuksen muistomerkinä. Teoksen sisällä oleva pallo pikemminkin pysäyttää liikepyrkimykset täydellisesti.

4. Harry Kivijärvi, Fenix-lintu, 1990, Tapaninpuisto, Valtakatu

Rovaniemen hovioikeuden (ent. Suomen pankin) edustalla sijaitsee Harry Kivijärven veistos Fenix-lintu. Kivijärvi osallistui tällä teoksella Rovaniemen kaupungintalon veistoskilpailuun, joka järjestettiin 1987. Kilpailun voitti Kain Tapperin veistos Vuorten synty, mutta kilpailulautakunta suositti myös Kivijärven veistoksen lunastamista myöhemmin. Suomen Pankki ostikin teoksen vuonna 1990.

Veistos jalustoituneen on spektroliittia ja se on n. 5 metriä korkea ja yli 2 metriä leveä. Kivijärvi käyttää yleensä mustaa kiveä, mutta hänen mielestään se ei olisi sopinut tähän tarkoitukseen onhan Fenix-lintu tarunhohtoinen ja musta väri luetaan yleensä synkäksi. Alun perin Kivijärvi oli suunnitellut veistoksen materiaaliksi norjalaista sinistä labradoriittia, mutta Suomen Pankki halusi suomalaista kiveä, joten taiteilija päätyi spektroliittiin.

Veistoksen väri on lähellä Aallon arkkitehtuurin pienten yksityiskohtien sinistä. Kivijärvi halusi näin kytkeä veistoksen ympäröivään arkkitehtuuriin. Veistoksen aihe, taru Fenix-linnusta, joka nousee tuhkasta ja lähtee lentoon kuvaa taiteilijan mukaan Rovaniemen nousua sodan jälkeen.

5. Matti Nurminen, Kärjäkivet, 1995, Rovaniemen hovioikeus

Ovet julkisena taideteoksena Suomessa on harvinainen. Hovioikeuden ovireliefissä rovaniemeläissyntyinen Matti Nurminen on tyyllitellyt vanhaa oikeuden symbolia kärjäkiviä.

6. Kirsti Liimatainen, Karjalapatsas, 1957, Ruokasenpuisto

Ruokasenpuistossa sijaitsee Kirsti Liimataisen vuonna 1957 tekemä ja Lapin karjalaisten pystyttämä Karjalapatsas.

Patsas on punaista graniittia ja siinä on Karjalan vaakuna sekä teksti: "Tää on kosketus kotoa kallihista Karjalasta omalta oloperältä yhteistyön yrittämältä."

7. Hannele Kylänpää, Äiti-Lappi, 1989, Lapin lääninhallituksen piha, Valtakatu

Lapin lääninhallituksen pihalla sijaitseva noin 7 metrin korkuinen myyttinen Äiti-Lappi on kuvanveistäjä Hannele Kylänpään ensimmäinen julkinen veistos.

Kylänpää käyttää veistoksissaan päämateriaalina pronssia. Hänen materiaalinkäsittely on hyvin ilmeikästä ja monivivahteikaista ja se sopii ja tukee hyvin hänen aihe maailmaansa: Kylänpää kuvaa mielellään liikettä, lapsia ja eläimiä eri tilanteissa.

Ennen Äiti-Lappi -patsasta Kylänpää oli tehnyt huomattavasti pienempiä teoksia. Aihepiiriltään ja muotokieleltään Äiti-Lappi teos liittyy läheisesti taiteilijan aikaisempiin veistoksiin. Teoksen lähtökohtana on keveys ja ilmavuus - teoksellaan taiteilija haluaa rikkoa raskaan pronssin tunnun. Vaikka veistos onkin suuri ja raskaasta materiaalista, se on muodoltaan kevyt ja eloisa - ohut varsi pyrkii haihduttamaan massan lähes olemattomiin.

Veistoksen on hankkinut Valtion taideteostoimikunta Lapin läänin taidetoimikunnan aloitteesta. Toimikunta kutsui veistoksen tekijäksi Hannele Kylänpään, joka sai vapaat kädet teoksen toteuttamiseen.

8. Urpo Kärri, Raivaten ja rakentaen, 1990

Kemijärveläisen Urpo Kärrin Raivaten ja rakentaen on Rovaniemen uusimpia julkisia veistoksia. Teos sijaitsee Uitonpuistossa Ounaskosken sillan länsipäässä.

Veistoksen aiheena on pioneerien toiminta Lapin sodassa ja jälleenrakennuksessa. Se on tehty liuskakivestä, ruostumattomasta teräksestä ja peilistä.

9. Tom Engblom, Oonko mie tiellä, 2008, Rovaniemen kaupungintalon edusta

Tom Engblom kertoo: Poroja näkee toki metsässäkin, jos sinne pääsee tai vaivautuu menemään. Yleisimminhän näitä olentoja tulee vastaan maantiellä, jossa ne yleensä ovat tiellä, sananmukaisesti. Tästä syntyi ajatus toteuttaa ehdotus nimeltään "Oonko mie tiellä". Tästä sitten poroa veistelemään.

Aloittelin tekemällä poron luonnonmukaisesti, ajatuksena työstää sarvet syvälle tiehen ikään kuin siihen juurtuneena, mutta tulos ei oikein sykehdyttänyt. Ryhdyin sitten perinteiseen taidehistorialliseen pelkistysprosessiin, eli kaivetaan porosta esille se, mikä siinä on oleellista. Useiden pienoismalliveistosten jälkeen päädyin ns. kaappiporo-malliin, joka sai pohjansa kaupungilla usein tavatuista sukulaisista, betoniporsaista.

Kaappiporo sai ideoinnin tueksi pohjaa sanonnasta: kaapin paikan määrää... Ja jos mies on kaappi, niin kyseessä on iso mies. Lopputuloksena toteutui feminiinisen ja maskuliinisen betoniporon keskustelu, jossa otetaan mittaa toisesta, niin kuin missä tahansa perheessä. Tiellä tietenkin.

10. Kain Tapper, Vuorten synty, 1988, Rovaniemen kansalaistori

Vuonna 1987 Rovaniemen kaupunki järjesti veistoskilpailun, jonka tarkoituksena oli hankkia idea-luonnoksia uuden kaupungintalon yhteyteen sijoitettavasta veistoksesta. Veistoksen tuli sopeutua kaupungintalon, kirjaston ja Lappia -talon muodostamaan arkkitehtoniseen kokonaisuuteen. Teoksen tuli myös symboloida Rovaniemen kaupunkia ja sen asemaa maamme pohjoisimman osan keskuksena. Tämän kilpailun Kain Tapper voitti teoksellaan Vuorten synty, joka on Tapperin suurin julkinen teos ja samalla myös yksi Suomen suurimpia. Teos valmistui vuonna 1988.

Vuorten synty on ympäristötaideteos, joka ottaa huomioon ympärillä olevan arkkitehtuurin. Aallon rakennuksia yhdistävä kattojen vino viiva sekä Tapperin veistoksen luoma ilmaan piirtyvä viiva kommunikoivat tavalla, jonka lopputuloksena on Vuorten synnyn kaunis yhtyminen ympärillä olevaan arkkitehtuuriin.

Teoksessa on kuusi osaa, joista ensimmäinen on painauma nurmikossa, kaksi seuraavaa osaa muodostuvat nurmipinnan kohoumista, joista pilkistää pienet kivenlohkareet ja kolme seuraavaa osaa muodostuvat kivenlohkareista koostuvista rakennelmista. Teoksen materiaalina on käytetty punaista graniittia, paikallista Ounasvaaran kiveä, maata ja ruohoa. Teoksen pituus on noin 120 metriä ja korkeimmillaan se on 2,3 metriä.

Tapperin mukaan Vuorten synty kuvaa Rovaniemen nousua sodan jälkeen. Päinvastaisesta suunnasta katsoen se kuvaa ihmisten ja rakennusten vähittäistä maatumista. Teos huokuu luonnon mystistä voimaa, mikä on tyypillistä myös muille Tapperin teoksille. Tässä teoksessa sen tuntu on erityisen voimakas – liikkuuhan teos maataiteen rajamailla.

Vuorten synty on myös herättänyt voimakkaita tunteita – puolesta ja vastaan. Vielä parikymmentä vuotta teoksen pystyttämisen jälkeenkin, voimme lukea paikallisen lehden yleisöosastolla käytävää keskustelua Tapperin veistoksen sopivuudesta ympäristöönsä.

11. Kari Huhtamo, M. A. Castrenin muistomerkki, 1986, Lapin maakuntakirjasto

Kirjaston pääsisäänkäynnin viereisellä ulkoseinällä on M.A.Castrenin muistomerkki. Teos perustuu Alvar Aallon tekemään luonnokseen. Lopullisen toteutuksen on tehnyt Kari Huhtamo lisäten teokseen "huhtamolaiset" kirkkaat teräskaaret ja pallot. Teos on pääosin pronssia ja kuvaa suomalais-ugrilaisen tutkimuksen uranuurtajan M.A.Castrenin matkoja Lappiin ja Kuolan niemimaalle.

